

א) לקמן קט.; ב) נלעיל עת[. א) וע"ב; ד) ז"ל ששכר, ה) ז"ל לשור, ו) ז"ל לשור,

תורה אור השלם

1 והארץ לא תמכר לצמות כי לי הארץ בי גרים ותושבים אתם עמדי; ויקרא בה כג

לרכוב שאני. שמה תפול תחמיו בגשר או שתשליכנו צלחת הפחתים: **ואין לו עליו**. אין לשוכר על המשכיר: **אלא תרעומת**. שהשכיר לו חמור כחובה: **דשניה למיגר**. מוצא חמור אחר כאן לשכור: **אם יש בדמים**. של נצילה: **ליקח**. זו חמור כל שהוא: **יקח**. וישלים

דרכו דהא שיעבד לו חמור זה ותנן במתניתין^(א) מתה חייב להעמיד לו חמור אחר. ומשני בשאין צדמיה ליקח: ופרכינן ואם יש צדמיה לשכור. ימכור שוכר זה את הנצילה באשר הוא שם וישכור חמור לעצמו דהא שיעבד לו חמור זה ותנן במתני' מתה חייב להעמיד לו חמור אחר: לא מפליגן קרנא. וכי תנן במתני' חייב להעמיד לו חמור [אחר] היכא דמתה בעודה צבית הבעלים דמוסיף ולוקח חמור ולא כלילא קרנא אבל למוכרה ולהוציא הדמים לשכור אחרת לא: **יש האילן**. מי שמישכן אילן לחצירו כי הני משכנתא דסורא דכתבי במשלם שנייא אילני חיפוק ארעא דא בלא כסף לעיל ^{(ד' ס"ו):} **שניהם אסורין** נו. לזקק עצים ולשרוף דאי שריף ליה לזה כלילא קרנא דמלוה ואי שריף ליה מלוה כלילא קרנא דלוה: **הדרא ארעא**. דשהה זו שהן לוקמין צדמי העצם ושמה יפגע יוצל בתוך שני המשכונא וקא כלילא קרנא דלוה: **שאינה חוזרת ביוצל**. אלא ימתין עד ששים ותחזור לו: **והארץ לא תמכר לנמסות**. כאן פירש לך טעמו של מלות יוצל. אלמא אין היוצל מוציא אלא קרקע שאם לא היתה מלות יוצל היתה נלמחת: **היג אלא הכא במאי עסקינן בומן שאין היוצל נוהג**. דלא כלילא קרנא: **ניצלתיה לציב**. אי לא נמכלילא קרנא חייש ל"ל ליקח זו קרקע יצקע המלוה את העצים וישרפם: **זימנין דשלמו ליה ימי משכנתא**. שנים שהיה האילן ממושכן לו יכלו לפני היוצל ארבע או חמש שנים ואותם שנים יאכל לזה את הפירות קודם שתשוב לבעלים ולעולם מכלינן קרנא: **אם נתן. את השכר ואפילו כולו: לא יעול**. כדמפרש לקמן^א דהמזבע ידו על התחמונה: **אם נתן לא יעול**. במתיה. והלא טענת המזבע צריא וחזקה מטענת הנזבע דאמר ליה הכ לי התיא ספינתא גופא דהא אמרת לי ספינה זו ואנא מיימנא כאן חמרא ואוליך למקום שהתנית דהא אנא יין סתם אמרי וכיון דבעל היין יכול להשלים תנאו חייב הספן להעמיד לו ספינה: ^{ינמא}

דברי ר"ש בן אלעזר שהיה ר"ש בן אלעזר אומר אם בדרך הילוכה ניטלה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לא חייב להעמיד לו חמור ומי מצית מוקמת לה כר"ש בן אלעזר והא קתני רישא השוכר את החמור והבריקה או שנשתתתה אומר לו הרי שלך לפניך ואילו ר"ש בן אלעזר אמר השוכר את החמור לרכוב עליה והבריקה או שנשתתתה חייב להעמיד לו חמור אמר רבה בר רב הונא לרכוב עליה שאני אמר רב פפא יוכלי וזכוית בלרכוב עליה דמי אמר רבה בר רב הונא אמר רב השוכר את החמור לרכוב עליה ומתה לו בחצי הדרך גותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי אי דשביח לאגורי תרעומת מאי עבידתיה אי דלא שביח לאגורי אגרא בעי למיתב ליה לעולם דלא שביח לאגורי ומשום דאמר ליה אילו בעית למיתי עד הכא לאו אגרא בעית למיתב היכי דמי אי דא"ל חמור סתם יהא חייב להעמיד לו חמור אחר אי דא"ל חמור זה ה"אם יש בדמיה ליקח יקח לא צריכא בשאין בדמיה ליקח אם יש בדמיה לשכור ישכור רב למעמיה דאמר רב לא מכלינן קרנא דאתמר השוכר את החמור ומתה לו בחצי הדרך אמר רב אם יש בדמיה ליקח יקח לשכור אל ישכור ושמואל אמר ואף לשכור ישכור במאי קמיפלגי רב סבר לא מכלינן קרנא ושמואל סבר מכלינן קרנא מיתיבי^ב יבש האילן או נקצץ שניהם אסורין בו כיצד יעשה ילקח בו קרקע והוא אוכל פירות והא הכא כיון דכי מטוי יובל קא הדרא ארעא למרה וקא כלילא קרנא הכא במאי עסקינן דובין ליה לשיתין שנין דאמר רב חסדא אמר רב קטינא מנין למוכר שדהו לששים שנה ישאינה חוזרת ביובל שנאמר ויהארץ לא תמכר לצמיתות מי שאין שם יובל נצמחת יש שם יובל אינה נצמחת יצתה זו שאע"פ שאין שם יובל אינה נצמחת סוף סוף לכי מטוי שיתין שנין קא הדרא ארעא למרה וקא כלילא קרנא אלא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נוהג ה"ג מסתברא דאי סלקא דעתך בזמן שהיובל נוהג ומכלינן קרנא נצלחיה לציבי ונשקליה אי משום הא

לא קשיא זמנין דשלמו שני משכנתא מקמי יובל אי נמי דמטוי ליה זוזי ופריק לה ארבע וחמש שנין מקמי יובל ת"ר השוכר את הספינה ומבעה לה בחצי הדרך ר' נתן אומר ה"אם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן היכי דמי אילימא בספינה זו ויין סתם אם נתן אמאי לא יטול ה"נמא ליה הב לי ספינתא דאנא מיייתנא חמרא אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן ^{נימא}

אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן ^{צימא} ליה הב לי חמרא ואנא מיייתנא ספינה. לא מציעא אם כבר נתן שלא יטול אלא אפילו לא נתן יש לו לתת כל השכירות שהרי קנה המשכיר כל השכירות במשיכת השוכר את הספינה כיון שזוממן המשכיר לקיים תנאו או אפילו בלא משיכה כיון שמשכיר יכול לקיים תנאו ושוכר אינו יכול לקיים א"כ מולו גרם והוי כחור זו ויתן לו מחצי הדרך שלא הלך כפועל בטל וקשה דלמאי יתן לו כלל מחצי הדרך שלא הלך אפילו כפועל בטל כיון שאירעו אונס הא אמרינן לעיל ^(דף ע"ו). היכא דהשוכר אונס דלחתא מיטרא דא"ל להסקותה דהוי פסידא דפועלים ומשמע לעיל דכל אונס שאירע לבעה"ב שלא היה לו לידע יותר מן הפועלים הוי פסידא דפועלים והכא נמי על כרחך פריך שיתן אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך מדניחא ליה הא דקתני אם נתן לא יטול דמשמע אם נתן כל שכרו לא יטול כלל ותירך ריב"ן דלעיל שהפועלים לא אצדו כלום רק שנתבטלו אין גותן להם כלום אבל הכא שהמשכיר הפסיד ספינתו כפועל בטל מיהא אית ליה כיון שזוממן לקיים תנאו:

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא עט.

אי"ל עד הכא בעית למיתי לאו אגרא בעית למיתב. תימיה דהשתא מיהא דלאו עד הכא צעי למיתי למה יתן לו שכר וי"ל דהא דקאמר לעולם דלא שכיח לאגורי היינו לפי אותן דמים שהשכיר מזה אבל בטפי פורתא ימנא^א להשכיר והרי נהנה צמה שבא עד כאן לכך גותן לו חצי שכרו ואין צריך לפחות המשכיר משכרו מה שזה גותן עתה יותר מעט מכאן ואילך כיון דהוא אנוס א"כ כגון שיוכל למכור סחורתו במקום שמת החמור וירוח בה ויש סוחרים הרבה שאין מציאין סחורתן אלא עד כאן לכך יתן חצי שכרו: **ואם יש בדמיה לשכור** ישכור רב למעמיה. ה"מ לשנויי דאין צדמיה לשכור אלא רוב פעמים יש צדמיה לשכור והאמת משני ליה והא דאמר בסוף פירק השואל ^(לקמן דף קא.) אי דאמר בית זה ונפל אודא לה ולא אמר אם יש צדמיה לרב ליקח יקח ולשמואל אפילו לשכור ישכור דהאם אין הבית עומד לימכר אלא להוסיף עליו ולחזור ולבנותו כנחמילה וכיון דא"ל בית זה ונפל אין למוכרו וגם לא קבל עליו להוסיף יציאה צדינן בית זה אלא בית זה כמו שהוא השכיר לו לדור בו כל זמן שיוכל וכי נפל אודא אבל חמור שמת אין עומד אלא למכרו צדמים ולכך יש צדמיה ליקח יקח לשכור יסכור: **והא הבא דבי מטי יובל**. ולצרייתא גופא א"ש אע"ג דהשתא נמי

דליקח הקרקע קרי כלילא קרנא מ"מ נפקא מינה ללוה דלא לילולא לציבי דומנין דשלמי ימי משכנתא מקמי דלימטייה יוצל או איתרמי ליה זוזי ופריק ואכיל תרתי או תלת שנין קמי יוצל אבל לרב דאמר לא מכלילא ליה קרנא קשה ליה דמ"מ כלילא קרנא כיון שלבסוף לא תשאר הקרקע ציד הלוה: **במוכר שדהו אם שנה**. קס"ד כיון דלומן ארוך כ"כ מכר לו לא חשיב כלילא קרנא:

אי"למא ביין סתם וספינה זו אם נתן אמאי לא יטול ^{צימא} ליה הב לי ספינתך ואנא מיייתנא חמרא. לא מיציעא אם לא נתן שלא יתן דקתני אלא אפילו אם נתן כבר יחזור ויטול כיון שזה יכול להציא ספינה והמשכיר אינו יכול להציא ספינה זו שהתנה ולא דמי להא דאמר לעיל אילו עד הכא צעית למיתי כו' דהתם מהני ליה שיכול בקל^א להשכיר מכאן עד מקום שירצה או למכור שם סחורה כדפרישית לעיל אבל הכא לא שייך למימר הכי שהיין נטבע ומה ימכור אבל אין לפרש דהכי פריך אמאי לא יטול שכר חצי הדרך שלא הלך עדיין אבל שכר חצי הדרך שכבר הלך ניחא ליה שלא יטול דא"כ הא דקתני אם לא נתן לא יתן דמשמע שלא יתן כלל אפילו שכר חצי הדרך ה"ל לאקשווי אמאי לא יתן כלל:

אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן ^{צימא} ליה הב לי חמרא ואנא מיייתנא ספינה. לא מציעא אם כבר נתן שלא יטול אלא אפילו לא נתן יש לו לתת כל השכירות שהרי קנה המשכיר כל השכירות במשיכת השוכר את הספינה כיון שזוממן המשכיר לקיים תנאו או אפילו בלא משיכה כיון שמשכיר יכול לקיים תנאו ושוכר אינו יכול לקיים א"כ מולו גרם והוי כחור זו ויתן לו מחצי הדרך שלא הלך כפועל בטל וקשה דלמאי יתן לו כלל מחצי הדרך שלא הלך אפילו כפועל בטל כיון שאירעו אונס הא אמרינן לעיל ^(דף ע"ו). היכא דהשוכר אונס דלחתא מיטרא דא"ל להסקותה דהוי פסידא דפועלים ומשמע לעיל דכל אונס שאירע לבעה"ב שלא היה לו לידע יותר מן הפועלים הוי פסידא דפועלים והכא נמי על כרחך פריך שיתן אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך מדניחא ליה הא דקתני אם נתן לא יטול דמשמע אם נתן כל שכרו לא יטול כלל ותירך ריב"ן דלעיל שהפועלים לא אצדו כלום רק שנתבטלו אין גותן להם כלום אבל הכא שהמשכיר הפסיד ספינתו כפועל בטל מיהא אית ליה כיון שזוממן לקיים תנאו:

עין מושפט נר מצוה

בדר א ב מיי פ"ה מהל' שכירות ה"א ועי' בהשגות ובמ"מ סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שי סעף א:

בדר ג מיי שם הלכה ב ועיין בהשגות ובמגיד משנה טוש"ע שם סעף ב:

בדר ד מיי שם טוש"ע שם סעף א:

בדר ה ו מיי שם טור ושו"ע שם סעף ב:

בדר ז מיי פ"ה מהל' שכירות ויובל הלכה ב סמג לארין ערה:

בדר ח מיי פ"ה מהל' שכירות הלכה ג

סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שיא סעף ד:

ג ט מיי שם טוש"ע סעף ב: